

УДК 341.232.7:351.741(4+477)

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2025.1.1>**Руслан БІРЮКОВ**

кандидат юридичних наук, докторант кафедри міжнародного та європейського права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: 0009-0001-9550-6383

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ЄС ТА УКРАЇНОЮ: ПОТОЧНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В статті розглядається проблематика поліцейського співробітництва між Європейським Союзом та Україною. Наголошується, що з точки зору організації поліцейського співробітництва в Європі Україна є третьою державою, до якої застосовуються звичайні правила та процедури співробітництва з третьою державою. Досліджується порядок врегулювання поліцейського співробітництва між Україною та ЄС за Угодою про Асоціацію та спеціальними документами, зокрема Меморандумом про взаєморозуміння між Україною та Європол та Угодою про стратегічне та оперативне співробітництво. Розглядається порядок взаємодії між Європол та державними органами України, в тому числі, Міністерством внутрішніх справ, Генеральною прокуратурою України, Державною прикордонною службою України тощо.

Наголошується, що поліцейське співробітництво між Україною та ЄС не обмежується співпрацею з Європол, а включає також взаємодію з іншими інституціями ЄС, такими як Євроюст та Frontex. Досліджується співпраця в з реагування на конкретні загрози організованої злочинності, зокрема з незаконного переправлення осіб через кордон, контрабанди, економічних злочинів, корупції, підробки документів та кіберзлочинності, що відбуваються в форматі обміну інформацією та кращими практиками щодо методик розслідування злочинів, а також в форматі взаємної правової допомоги в кримінальних провадженнях. Розглядаються механізми, що залучені до такого обміну.

Приділяється увага діяльності Спільної робочої групи України, держав-учасниць ЄС та Міжнародного кримінального суду в питаннях розслідування міжнародних злочинів скоєних в Україні під час збройної агресії російської федерації. Досліджуються характер та порядок взаємодії в рамках механізму Спільної робочої групи. Розглядається обмін даними при здійсненні співробітництва в зазначеному механізмі, зокрема механізм обміну розвідувальними даними між Україною та Європол. Встановлюються напрямки співпраці України з Європол та перспективи такої діяльності, в тому числі, в форматі аналітичної, логістичної та фінансової підтримки розслідувань в Україні.

Ключові слова: міжнародне поліцейське співробітництво, поліцейське співробітництво в ЄС, Європол, міжнародне поліцейське співробітництво між ЄС та Україною, європейська інтеграція.

Ruslan Biriukov. POLICE COOPERATION BETWEEN EU AND UKRAINE: CURRENT ISSUES AND PERSPECTIVES

The article examines the issues of police cooperation between the European Union and Ukraine. It is emphasized that from the point of view of organizing police cooperation in Europe, Ukraine is a third state to which the usual rules and procedures of cooperation with a third state apply. The procedure for regulating police cooperation between Ukraine and the EU under the Association Agreement and special documents, in particular the Memorandum of Understanding between Ukraine and Europol and the Agreement on Strategic and Operational Cooperation, is examined. The procedure for interaction between Europol and state bodies of Ukraine, including the Ministry of Internal Affairs, the Prosecutor General's Office of Ukraine, the State Border Guard Service of Ukraine, etc., is considered.

It is emphasized that police cooperation between Ukraine and the EU is not limited to cooperation with Europol, but also includes interaction with other EU institutions, such as Eurojust and Frontex. Cooperation in responding to specific threats of organized crime, in particular, smuggling of persons across the border, smuggling, economic crimes, corruption, document forgery and cybercrime, taking place in the format of information exchange and best practices on crime investigation methods, as well as in the format of mutual legal assistance in criminal proceedings, is examined. The mechanisms involved in such exchange are considered.

Attention is paid to the activities of the Joint Working Group of Ukraine, the EU Member States and the International Criminal Court in the investigation of international crimes committed in Ukraine during the armed aggression of the Russian Federation. The nature and procedure for interaction within the framework of the Joint Working Group mechanism are studied. The exchange of data during cooperation in the specified mechanism is considered, in particular the mechanism for exchanging intelligence data between Ukraine and Europol. The directions of cooperation between Ukraine and Europol and the prospects for such activities are established, including in the format of analytical, logistical and financial support for investigations in Ukraine.

Key words: international police cooperation, police cooperation in the EU, Europol, international police cooperation between the EU and Ukraine, European integration.

Постановка проблеми. Одним з ключових завдань співробітництва між Україною та ЄС, що визначене в преамбулі Угоди про Асоціацію, є спільна боротьба зі злочинністю. Співпраця між Україною, ЄС, окремими органами ЄС та окремими європейськими державами відбувається на багатьох рівнях та включає в себе як боротьбу з загальнокримінальною злочинністю, так і співробітництво в розслідуванні міжнародних злочинів. Угода про асоціацію тут не створила нового виду співробітництва, однак суттєво активізувала вже існуючі формати. Актуальність такої співпраці зростає як у зв'язку з інтеграцією України до Європейського Союзу, так і через необхідність розслідування злочинів, скоєних внаслідок агресії російської федерації проти України. Наведеними міркуваннями зумовлюється актуальність обраної теми.

Метою дослідження встановлення правових основ міжнародного поліцейського співробітництва між Україною та Євросоюзом, виявлення форматів, способів та результатів такого співробітництва.

Стан опрацювання проблематики можна назвати недостатнім. Питанням поліцейського співробітництва між Україною та ЄС присвячені публіцистичні роботи С. Гальчинського, М. Моїсєєвої, С. Черніка. Водночас, це питання практично не було предметом наукового розгляду.

Виклад основного матеріалу. З точки зору Європолу, Україна є третьою державою, з якою здійснюється зовнішнє співробітництво, до якого застосовуються всі звичайні принципи та процедури, що застосовуються до співпраці з третіми країнами. Правові основи співпраці України з Європолем були вперше встановлені Угодою про стратегічне співробітництво від 4 грудня 2009 року [11]. Угодою, серед іншого, визначалися сфери злочинності, проти яких ведеться боротьба в рамках співробітництва та напрямки такого співробітництва, створено національний контактний пункт в Україні, визначено офіцерів зв'язку, закладені основи для консультацій між сторонами, визначено положення щодо обміну особистими даними та іншою інформацією.

Другим ключовим документом, що визначає порядок співробітництва між Україною та Європолем є Меморандум про взаєморозуміння щодо встановлення захищеної лінії зв'язку від 19 березня 2015 року [3]. Ним, зокрема, встановлений так званий кодекс зв'язку, яким визначені мінімальні вимоги щодо безпеки обміну конфіденційною інформацією.

Прагнучи до розширення підтримки України та держав-учасниць ЄС в запобіганні та боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом, та іншими формами міжнародної злочинності, Україна та Європол 14 грудня 2016 року підписали Угоду про стратегічне та оперативне співробітництво. Цією Угодою, зокрема, були визначені основні напрямки співробітництва, такі як обмін загальними відомостями та спеціальними знаннями, заходи з підготовки, взаємне консультування та підтримка в кримінальних провадженнях [5].

На підставі описаних угод був створений національний контактний пункт в рамках Національної поліції України [15]. На додачу до Національної поліції, до міжнародного поліцейського співробітництва з ЄС долучені Міністерство внутрішніх справ, Генеральна прокуратура України, Адміністрація Державної прикордонної служби України, Головний Департамент по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією Служби безпеки України, Державна фіскальна служба України, Державна служба фінансового моніторингу України, Національне антикорупційне бюро [13, с. 86].

Варто відзначити, що поліцейське співробітництво України з ЄС не обмежується взаємодією з Європолем. Важливе місце посідає співробітництво з Євроюстом. Правові засади такої співпраці були укладені Угодою про співробітництво від 27 червня 2016 року [14]. Угода спрямована на покращення співпраці в подоланні тероризму й інших тяжких злочинів, в тому числі таких, що скоюються організованими кримінальними групами. З боку України компетентним органом взаємодії було визначено Генеральну прокуратуру України. Визначено можливість відрядити для зв'язку з Євроюстом представника Генеральної прокуратури. Такий представник може отримати доступ до інформаційних реєстрів та баз даних Європолу й окремих країн. Встановлюється також контактна особа для зв'язку та характер двосторонніх консультацій. Угода надає сторонам можливість інформаційного обміну, що є необхідним, але не надмірним. Визначаються способи інформаційного обміну та опрацювання відповідної інформації, в тому числі, особистих даних. Також встановлено обмеження щодо передачі відповідної інформації третім країнам та захисту персональних даних. З підписанням Угоди з Євроюстом Україна отримала можливість просити організацію про сприяння в кримінальних провадженнях, наприклад, через створення спільних слідчих груп, що можуть працювати на місці або проводити засідання в штаб-квартирі Євроюсту в Брюсселі.

На додачу, Україна співпрацює з Європейською Агенцією з прикордонної та берегової охорони (Frontex). Так, 11 червня 2007 року в рамках засідання міністрів юстиції і внутрішніх справ між адміністрацією Державної прикордонної служби (далі – ДПСУ) та Frontex було підписано робочу домовленість про боротьбу з нелегальною міграцією і транскордонною злочинністю засобами прикордонного контролю та щодо посилення безпеки на кордонах між Україною та ЄС. Робоча домовленість вимагає складання трирічних планів операційного співробітництва між ДПСУ та Frontex в сфері прикордонної діяльності [15, с. 87].

Поточне співробітництво між Україною та інституціями ЄС враховує виникнення нових загроз, що були відображені в проекті Кодексу поліцейського співробітництва ЄС, наприклад, кіберзагроз та тероризму. Зокрема, такі основні загрози відображені в статті 22 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка встановлює обов'язок співробітничати «у боротьбі з кримінальною та незаконною організованою злочинною діяльністю, а також з метою її попередження» [12, ст. 22]. Зокрема, Угода про асоціацію наголошує на співпраці в боротьбі з такими видами злочинів як:

- «а) незаконне переправлення через державний кордон нелегальних мігрантів, торгівля людьми і вогнепальною зброєю та незаконний обіг наркотиків;
- б) контрабанда товарів;
- с) економічні злочини, зокрема злочини у сфері оподаткування;
- д) корупція як у приватному, так і в державному секторі;
- е) підробка документів;
- ф) кіберзлочинність» [12, ст. 22].

Угода про асоціацію вимагає посилення двостороннього, регіонального та міжнародного співробітництва, зокрема із залученням Європолу, щодо обміну кращими практиками щодо методик розслідування та кримінально-правових досліджень, обміну інформацією, посилення потенціалу, зокрема через навчання та обмін персоналом, а також в питаннях, пов'язаних із захистом свідків і жертв.

На виконання цих положень та з метою підтримки взаємодії з уповноваженими органами ЄС, був затверджений наказ МВС України був затверджений Порядок направлення офіцерів зв'язку до Європейського поліцейського офісу [7]. Серед іншого, наказ визначає задачі офіцерів зв'язку, що полягають у підтримці і координації взаємодії між компетентними

органами України, компетентними органами держав-учасниць ЄС та Європолем.

Практичне поліцейське співробітництво між Україною та ЄС здійснюється, насамперед, в питаннях обміну даними, що здійснюється через офіцера зв'язку в штаб-квартирі Європолу. Зокрема, це стосується обміну даними щодо насильницької та екстремістської діяльності, які стосуються осіб, що перетинають кордон між Україною та ЄС. Також відбувається обмін інформацією відносно каналів поширення злочинної інформації [1]. Крім того, проводиться активна взаємодія в сфері боротьби з торгівлею людьми. Для цих цілей було розгорнуто віртуальний командний пункт для оперативного обміну інформацією між Україною та державами ЄС та швидкого вирішення операційних питань в цій сфері [4].

Говорячи про поліцейське співробітництво між Україною та ЄС, неможна оминати питань, що постали у зв'язку із агресією російської федерації проти України, що розпочалася в 2014 році, та повномасштабним вторгненням агресора на територію України в 2022 році. Таке співробітництво здійснюється, насамперед, через механізм спільних слідчих груп. Діяльність таких груп регулюється Рамковим рішенням Ради ЄС 2002 року [17], що було доповнене директивою Європейського Парламенту та Ради в 2002 році [18].

Взаємна правова допомога в кримінальних провадженнях між Україною та державами-учасницями ЄС регламентується, насамперед Європейською конвенцією про взаємну допомогу в кримінальних справах 1959 року, стороною якої є Україна [2]. Іншу правову підставу можна знайти в частині 3 статті 54 Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – МКС), що дозволяє прокурору МКС «укладати такі угоди або домовленості, що не суперечать Статуту, які можуть бути необхідні для сприяння співробітництву з боку будь-якої держави, міжурядової організації або особи» [9]. Це дає підставу Офісу прокурора МКС приєднуватись до спільних слідчих груп, створених під егідою Євроюсту. Інші держави, зокрема, навіть держава-агресор мають право спрямовувати запити на приєднання до спільних слідчих груп, які повинні бути ухвалені консенсусом держав-учасниць, які входять до відповідної робочої групи.

Учасницями спільної робочої групи по Україні стали Естонія, Латвія, Словаччина та Румунія. 3 березня 2023 року держави підписали Меморандум про взаєморозуміння з Міністерством юстиції США, що дозволило досягати практичних угод про співробітни-

цтво, інформаційний обмін та участь представників США в координації зустрічей, що їх проводить Євроюст [22]. 3 липня 2023 року при Євроюсті розпочав роботу Міжнародний центр із засудження злочину агресії проти України. Окрім України та МКС, в ньому взяли участь Латвія, Литва, Польща, Румунія та Естонія. США, в свою чергу, призначили спеціального прокурора щодо злочину агресії. 5 жовтня 2023 року Європол також приєднався до робочої групи [24]. Таким чином, Офіс прокурора МКС, Європол та сім держав-учасниць можуть скористатися з допомоги Євроюсту, що координується через спільну робочу групу. Створюється система безпосередньої комунікації та доступу до баз даних щодо доказів, а також забезпечується фінансова підтримка.

Починаючи з березня 2022 року Євроюст організовував близько 20 координаційних зустрічей щодо України. Це дозволило представникам учасників налагодити особисту пряму комунікацію з Офісом прокурора МКС. Шляхом такої координації Євроюст допомагає державам у запобіганні та вирішенні юрисдикційних конфліктів відносно найтяжчих міжнародних злочинів. Для цього застосовуються напрацьовані Євроюстом Керівні принципи вирішення того, в якій юрисдикції повинне відбуватися засудження [19]. Крім того, діяльність спільної робочої групи створює платформу для збереження доказів, зібраних на полі бою, задокументованих свідчень осіб, що втекли від війни, аналізу, зберігання та поширення інформації щодо таких доказів.

В лютому 2023 року Євроюст заснував Базу даних щодо основних міжнародних злочинів, призначену для збереження та аналізу даних щодо таких злочинів. Крім того, Євроюст забезпечує фінансування та допомогу спільній робочій групі в отриманні фінансування від ЄС, що покриває видатки та відрядження, отримання зібраних доказів, оплату праці спеціалістів та експертів, а також тлумачення та переклад документів, пов'язаних з діяльністю спільної робочої групи [21].

Діяльність спільної робочої групи в Україні дає можливість Офісу прокурора МКС проактивно проводити політику компліментарності, тобто заохочувати та підтримувати національні слідчі органи та надавати їм підтримку в разі необхідності [20]. Таким чином, спільна робоча група в Україні посилює спроможності на місцях з встановлення справедливості за участі як національних, так і міжнародних акторів. Через цю групу МКС, Європол та держави-партнери надають підтримку Україні в розбудові та підтримці спро-

можностей з верховенства права, що зазнали серйозного удару під час війни, а також зберігати докази, необхідні для засудження злочинців навіть в умовах збройного конфлікту. Підтримка першочергово допомагає Україні в засудженні винних в національних судах та гарантує, що Україна не буде визнана неспроможною засудити злочинців так, як це визначено в статті 17 Римського статуту [20]. Крім того, інструментарій спільної робочої групи пропонує можливість розширення ефективного співробітництва з Офісом прокурора МКС, особливо на стадії розслідування. Завдяки координації діяльності в рамках робочої групи, стає можливим уникнути дуплікації та надмірного потоку документів, що пом'якшує ризик невідповідностей в позиціях, а також допомагає захисту жертв та свідків, зокрема шляхом уникнення повторної травматизації. При співробітництві в рамках робочої групи, Офіс прокурора МКС має можливість розширити свою практику співпраці з державами у відповідності до статті 93 Римського статуту, проводити окремі слідчі дії з особами, вилучати предмети, зберігати докази та захищати свідків шляхом нерозкриття інформації про них.

В цілому, можна впевнено стверджувати, що при створенні спільної робочої групи з розслідування ситуації в Україні, підтриманої Євроюстом, та в якою входять представники Офісу прокурора МКС, виник ряд проблем, пов'язаних з дотриманням принципу компліментарності, її ефективністю, незалежністю та легітимністю. Першою з них стало те, що в перший раз Офіс прокурора МКС взяв участь в спільній слідчій групі щодо можливих основних міжнародних злочинів. Залучення Офісу прокурора МКС в спільні слідчу групу по Україні створила суттєві можливості для розвитку та імплементації проактивних політик компліментарності МКС. Крім того, механізм спільних робочих груп створює як проблеми, так і можливості для Офісу прокурора МКС в отриманні важливих даних та управлінні операціями з підтримки семи держав, що входять до спільної робочої групи. Крім того, Офіс прокурора повинен зберігати пильність для гарантування своєї незалежності та безсторонності в усій своїй діяльності, як вона передбачена Римським статутом, особливо при участі в спільній слідчій групі в Україні, яка є важливою для нормативної та соціологічної легітимності МКС. Важливо наголосити, що поліцейське співробітництво між Україною та ЄС в справі переслідування міжнародних злочинців, не обмежується роботою в рамках спільних робочих груп з МКС.

Європол, з посиланням на Регламент про Європол, гарантує високий рівень захисту персональних даних та якість їхньої обробки в процесі співробітництва з Україною та зі спільною слідчою групою. Це гарантується відповідно до Угоди про співробітництво 2016 року. Її стаття 4, наприклад, встановлює, що змістом співробітництва України з Європолом є переважно обмін інформацією, спеціальними знаннями, аналітичними даними щодо методів і способів боротьби зі злочинністю та запобігання злочинності. Стаття 10 зазначає про можливість інформаційного обміну шляхом передачі інформації або персональних даних з обмеженим доступом [11].

Відповідні кращі робочі практики можуть бути перейняті Україною в найближчому майбутньому. Зокрема, відповідно до проекту плану дій між Україною та ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ, що був розроблений Міністерством юстиції України, передбачається до 2025 року досягти практичного результату щодо боротьби з конкретними типами злочинності [10]. Наприклад, в якості пріоритетного напрямку розглядається захист персональних даних та повага до права осіб на приватне й сімейне життя, тож Україна прагне до зближення свого законодавства з правом ЄС в цих питаннях, і забезпечення високого рівня захисту персональних даних для всіх осіб, незважаючи на місце їхнього постійного або тимчасового проживання. Зокрема, захист персональних даних передбачає зміни до законодавства України щодо захисту персональних даних та посилення інституційної спроможності Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [8].

У зв'язку із збройним конфліктом, особливої значущості набуває допомога Європолу у зборі розвідувальних даних. Так, Європол здійснює активну співпрацю та сприяє правоохоронним органам нашої держави через представника України у штаб-квартирі організації, що дозволяє реагувати на конкретні запити з боку України. Не менш важливим є співпраця з Європолом та Молдовою в інформаційній сфері, спрямована на боротьбу з електронними джерелами інформації (наприклад, телеграм-каналами, акаунтами в мережі «X»), що використовуються для маніпуляцій, створення фейкових новин та дезінформації з боку держави-агресора [6].

Слід зауважити, що Європол виступає не тільки в якості джерела інформації та хабу для інформаційного обміну. Він також допомагає в розкритті конкретних злочинів, адже відповідно до п'ятої статті Регламенту, співробітники Європолу мають право брати участь у спільній діяльності слідчих груп. Крім того, шоста стаття регламенту дозволяє Європолу вимагати від держав-учасниць здійснювати координацію в кримінальному переслідуванні та надавати Європолу всі зібрані в ході такого переслідування дані. Крім того, гроші з бюджету Європолу можуть використовуватися для підтримки національних розслідувань, а також забезпечення привілеїв та імунітетів [23].

На виконання цих положень, Україна найактивніше співпрацює з Європолом по двох напрямках. По-перше, йдеться про контрабанду людей – проблему, що стала особливо гострою у зв'язку з масовим виїздом громадян України, що рятувалися від бойових дій, до держав-учасниць Європейського Союзу. По-друге, йдеться про підтримку розслідування воєнних злочинів через створення групи експертів, що представляє МКС та окремі держави.

На початку 2024 року держави-учасниці спільної слідчої групи домовились про продовження її мандату на два роки. Зокрема, було продовжено правову, аналітичну, логістичну та фінансову підтримку з боку Євроуста, який, починаючи з березня 2022 року, вже організовував проведення 22 робочих зустрічей за участі представників різних країн-учасниць спільної слідчої групи [16].

Висновки. Угода про асоціацію між Україною та ЄС та повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України в 2022 році суттєво активізували вже існуючі формати міжнародного поліцейського співробітництва між Україною та ЄС. Відбувається активна робота з обміну інформацією, кращими практиками, взаємної допомоги в кримінальних провадженнях. Суттєве значення має підтримана та фінансована Європейським Союзом діяльність спільних робочих груп з розслідування міжнародних злочинів. Водночас, обидві сторони мають значний потенціал для розвитку існуючих форматів, що може зреалізуватися в ході подальшої інтеграції України до Європейського Союзу.

Література:

1. Гальчинський С. Як Україна співпрацює з Європолом та Євроюстом. Юридична газета online. 2020. № 23(729). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/yak-ukrayina-spivpracyue-z-evropolom-ta-evroyustom.html> (дата звернення: 27.12.2024).

2. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text (дата звернення: 28.12.2024).
3. Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом щодо встановлення захищеної лінії зв'язку, 2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_a12#Text (дата звернення: 27.12.2024).
4. Міграційна поліція, Європол та громадські організації визначили алгоритми протидії торгівлі людьми щодо українців, які виїхали закордон. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/migracijna-policiya-yeвропол-ta-gromadski-organizaciyi-viznachili-algoritmi-protidiyi-torgivli-lyudmi-shchodo-ukrayinciv-yakiviyihali-zakordon> (дата звернення: 27.12.2024).
5. Міністерство внутрішніх справ України. Співробітництво з ЄС. URL: <https://mvs.gov.ua/ministry/projekti-mvs/jeвропейська-integraciya-ukrayini/spivrobotnictvo-z-jes-23626> (дата звернення: 27.12.2024).
6. Моїсєва А. Що потрібно знати про Європол та його співпрацю з Україною. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/shho-potribno-znati-pro-yeвропол-ta-jogo-spivpraczu-z-ukrayinoyu/> (дата звернення: 30.12.2024).
7. Про затвердження Порядку направлення офіцерів зв'язку до Європейського поліцейського офісу. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29.10.2019 № 905. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1158-19#Text> (дата звернення: 27.12.2024).
8. Проект плану дій між Україною та ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ: практичний результат до 2025 року: проект. URL: <https://minjust.gov.ua/m/proekt-planu-diy-mij-ukrainoyu-ta-es-u-sferi-yustitsii-ta-vnutrishnih-sprav-praktichniy-rezultatdo-2025-roku> (дата звернення: 30.12.2025).
9. Римський статут Міжнародного кримінального суду, 1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 28.12.2024).
10. Співробітництво між Україною та ЄС у сфері юстиції, безпеки і свободи. URL: https://centraljust.gov.ua/ndd/european_integration/partnership_eu-ukraine (дата звернення: 30.12.2024).
11. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16#Text (дата звернення: 27.12.2024).
12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 27.12.2024).
13. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції, 2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16#Text (дата звернення: 27.12.2024).
14. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції, 2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16#Text (дата звернення: 27.12.2024).
15. Чернік С. Правові засади співробітництва та Європейського Союзу в правоохоронній сфері. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Вип. 3. № 31. С. 84-89.
16. Agreement to extend the joint investigation team into alleged core international crimes in Ukraine for two years. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/news/agreement-extend-joint-investigation-team-alleged-core-international-crimes-ukraine-two-years> (дата звернення: 30.12.2024).
17. Council Framework Decision of 13 June 2002 on joint investigation teams. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32002F0465> (дата звернення: 27.12.2024).
18. Directive (EU) 2022/211 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2022 amending Council Framework Decision 2002/465/JHA, as regards its alignment with Union rules on the protection of personal data. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/211/oj> (дата звернення: 27.12.2024).
19. Guidelines for Deciding Which Jurisdiction Should Prosecute. URL: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/Publications/Reports/2016_Jurisdiction-Guidelines_EN.pdf (дата звернення: 28.12.2024).
20. Informal Expert Paper: The Principle of Complementarity in Practice. URL: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RelatedRecords/CR2009_02250.PDF (дата звернення: 28.12.2024).
21. Joint Investigation Teams Practical Guide. URL: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/joint_investigation_teams_practical_guide_2021_en.pdf (дата звернення: 28.12.2024).
22. National Authorities of the Ukraine joint investigation team sign Memorandum of Understanding with the United States Department of Justice. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/news/national-authorities-ukraine-joint-investigation-team-sign-memorandum-understanding-usa> (дата звернення: 28.12.2024).
23. Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) and replacing and repealing Council Decisions 2009/371/JHA, 2009/934/JHA, 2009/935/JHA, 2009/936/JHA and 2009/968/JHA. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0794> (дата звернення: 04.08.2024).
24. Yang S., Tan Y. The Joint Investigation Team in Ukraine: Challenges and Opportunities for the International Criminal Court. URL: https://www.europeanpapers.eu/en/system/files/pdf_version/EP_EF_2023_H_010_Suhong_Yang_Yudan_Tan_00705.pdf (дата звернення: 28.12.2024).